

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

3 Infertur aliqua pro clarioti intelligentia distinctionis specificæ, &
numericæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

sed perseverasti in illa quousque occideris, tunc distinguendum est: si durante illa, voluntate ad alia opera te diuertisti, quæ via non erant occisionis, interrupta illa est voluntatem non solum meritis, sed etiam ex parte, ac proinde tenberis in confessione declarare, quoad poteris quoties interruptam voluntatem assumptisti, neque satisfacies dicendo te occidisse, quia omnes illæ voluntates occidendi, cum non fuerint in aliquo opere, quod via fuerit occisionis continuatæ, censeri non possunt continuatæ, ac proinde neque vnum peccatum cum occisione efficiere docet Syluest. verbo peccatum, l. §. 2. Armilla verbo peccatum, §. 4. & plures recentiores, prout refert Salas tom. 1. in 2. tractat. 7. disp. 6. section. 6. num. 28. sine, & 31. sine Bonacina disputat. 2. de peccat. quest. 4. punct. 2. num. 5. Valquez disput. 75. cap. 2. & 3. ubi quatuor modos apponit iterumpendi voluntatem. Primo, per contrarium actum, Secundo per lumnium. Tertio per inadvertentiam, Quarto per diuertionem ad alia opera. Qui omnes mihi probantur, nisi forsitan fuerit assumptus, ut medium ad præuentionem exequentiam? esto Emanuel. verbo confessio, cap. 52. numer. 6. Lopez 1. p. instruat. cap. 3. Gaffis. lib. 1. cap. 20. n. 14. & segg. & alii quos sequitur Salas 1. 2. quest. 73. tractat. 13. disp. 5. sect. 8. num. 84. doceant solum interruptionem per actum contrarium, & non per somnum, & esum efficiere nouum peccatum necessario constitutum. Si verò voluntas occidendi non fuit interrupta alia voluntate contraria, neque aliquo opere externo, quod via non fuerit ad occisionem, sed perseverasti moraliter, quousque hominem occideris, existit no te satisfacere obligationi confessionis, confitendo occisionem, quin declares quo tempore durasti in illa voluntate, & quæ opera ad illius executionem assumptisti; suppono enim omnia illa opera non habere aliam malitiam, nisi à voluntate occisionis. Ratio est quia quando est vnum propter aliud, non censetur, nisi vnum, ut tradit S. Thom. 1. part. quest. 5. artic. fin. ad vltim. argument. Omnia autem illa opera, omnes illæ prauæ voluntiones, etiam in genere entis, & peccati (physicè loquendo) plura sunt: quia ad occisionem ordinantur, & cum illa vnum constituunt, quia fuerunt illius causæ, sicut lapides, columna, & ligna, sunt causæ domus, ideo declarata occisione, censentur omnia declarata, factique ad id textus in legum qui ff. de usurpation. & ita tenet Nauarr. in summ. cap. 6. num. 16. 17. & 18. & in cap. confideret, in princip. distinct. 5. numer. 48. vers. ex hac limitatione. Henricquez lib. 1. de poenitent. cap. 5. Bonacina disp. 2. de peccat. quest. 4. punct. 2. num. 8. §. 3. Tolet lib. 3. cap. 7. Syluest. verbo peccatum, l. §. 2. Salas tractat. 13. disp. 5. section. 8. num. 87. Aduertit autem cum Henricquez hoc esse intelligendum, quando inter hos actus modica est distantia, & bene quia quando plurima est, non potest voluntas ad alia non diuertit; quæ media non sint finis exequendi, ac proinde est facta interruptio moralis.

Verum si occiso non fuerit sequuta, eo quod retractasti voluntatem, vel fuit tibi impossibilis cum tota illius peccati malitia sita fuerit in voluntate, necessario obligatus es voluntatis multiplicatam declarare, quia non habent, unde tales voluntates renouantur, & moraliter vnum sunt: cum talis multiplicitas declarati facile non possit, cum singulis momentis voluntas renouetur, debet declarare te totis habuisse voluntatem occidendi, quoties opera aliqua externa diuersa ad illum effectum assumptisti, vel quoties voluntatem intelligis renouare. Quod si id tibi videatur arduum, & scriptis expositum, declarata tempus, quo in voluntate illa perdurasti, quia hac via videris voluntates, sic Nauarr. cap. 6. num. 18. Salas Valquez locis citatis, Bonacina num. 9. & in simili tradit Azor 1. tom. lib. 4. cap. 4. quest. 4. sine.

Ad rationem dubitandi respondendo præambula illa etiam in esse physico peccata distincta sunt tamen secundum communem hominum estimationem non reputantur distincta, sed idem peccatum cum occisione facta fuerint via, & causa illius, & nullo modo interrupta. Ad confirmationem, concedo antecedens, te obligatum esse manifestare voluntates, quas habuisti occidendi quando occisionem non fuisti executus, quia tunc illæ voluntates non habent tertium, in quo sint vnum: ac quando occiso sequuta fuit, etiam eodem modo mala fuerint ea peccata, quia habent, in quo continuantur, ideo non debent necessario explicari.

Ad aliam confirmationem concedo non esse necessarium ad quamlibet occisionem multiplicari res opera, & voluntates, sed non obinde sit integro anno, imò neque mense in eadem voluntate perseveraturum, quin debeat manifestare: nam ferè impossibile est quod ad alia opera, quæ via non erant occisionis, non te diuertit: quando autem interruptit voluntatem, vel per contrariam voluntatem, vel per opus ad executionem illius non ordinatum, iam diximus manifestari tunc debere, & esse peccatum, non solum physice sed moraliter omnino distinctum necessario in confessione manifestandum.

Inferuntur aliqua pro clariori intelligentia distinctionis specificæ, & numerica.

- 1 Examinatur, an accipiens rem alienam, & apud se retinens plura distincta peccata committat necessario in confessione manifestanda, & proponitur sententia affirmans.
- 2 Resoluitur questio cum distinctione.
- 3 Satisfit fundamentis contrariis.
- 4 Proponitur te plura peccata committere necessario in confessione manifestanda si eodem tempore plura iuramenta falsa proferas ad eandem rem confirmandam pluribus maledictionibus, vel plagis inimicum officias.
- 5 Defenditur contraria sententia.
- 6 Quid dicendum si diuersis contumeliosis verbis Petrum eodem tempore officias.
- 7 Quid si pluribus in peccato existens sacramenta ministras vel iratus plures eodem impetu vulneres.
- 8 Defenditur esse plura peccata necessario manifestanda in confessione.
- 9 Coniugatus, si cum coniugata adulterium committat utrumque coniugium teneat manifestare.
- 10 Religiosus, sacerdos, non teneat utrumque manifestare, tum peccatum luxuria committit, sed sufficit si sacerdotium vel votum declaret.
- 11 Quid si votum castitatis est simplex.
- 12 Religiosus transgrediens superioris præceptum dupliciter peccat.
- 13 Idem est scholastico, cui res aliquo obligatoria præcipitur, in virtute præstiti iuramenti.
- 14 Causa peccati qua ratione declaranda in confessione sit.
- 15 Quid dicendum de eo, qui in plures Sanctos blasphemat, vel alicui familia maledicit.
- 16 Qui in die festo sapè proponit non audire Missam, qui dicant non committere plura peccata.
- 17 Contrarium est dicendum.
- 18 Satisfit rationi contraria.

EX his inferretur resolutio illius difficultatis, an accipiens rem aliquam, neque retinens multo tempore, teneat declarare, quo tempore accepit, & perdurauit in illo peccato; Et videtur esse obligatum declarare, neque satisfacere dicendo se rem alienam accepisse, neque adhuc restituisse. Primo, quia perseverans in concubinato multo tempore teneat declarare. Secundo, quia perseverantia in peccato commisso augeat peccatum. Tertio, quia gaudere de peccato commisso peccatum est distinctum, sed qui rem alienam vult non restituere, gaudet de eius retentione. Ergo. Quarto, se queretur, cum qui rem fatatus fuerit, etiam eam lapsus contractauerit, imò etiam si ab alio fure, quicquam rem fatatus fuerit, recuperauerit, diuersum peccatum non committere cum semper eandem habuerit obligationem restituendi, noluit restituere.

Propter hæc aliqui dicunt quoties vteris te aliena vel renouas voluntatem non restituendi vel aduertis alienum possidere, esse distinctum peccatum necessario in confessione manifestandum: sic Nauarr. in summ. cap. 17. num. 55. §. ex quo inferatur primo. Contra verò docet Henricquez lib. 2. de poenitentia, cap. 5. §. 5. Aragon. 22. q. 62. artic. 5. dub. circa 2. Argumentum dicto 2. Quando, 4. distinct. 16. proposuit. 23. Si toto eo tempore quo rem alienam retinueris, potuisti restituere, & nolueris satisfacere, si dicas, te alienum accepisse, neque restituisse, quia non commisisti diuersum, distinctum peccatum, sed vnum longo tempore continuatum, retentio enim illa toto illo tempore vna est, & non diuersa, & ab eadem voluntate moraliter existente prouenit. At duratio in peccato non est circumstantia necessario fatenda, quia neque mutat speciem, neque augeat numerum, cum a te durante non distinguatur, tametsi grauissima sit, & in gravitate æquivalcat pluribus peccatis: indicat Azor tom. 1. in sum. lib. 4. cap. 3. quest. 5. sine, quatenus solum cum vendit, & alienat rem fortuitum censet peccate forem, quia tunc se se impedit à restitutione faciendi, & videtur esse Nauarr. in sum. Lugdunens. 1. 97. cap. 6. n. 17. vers. sic addimus secundo, ubi dicit, qui fatatus est infantem, qui apud eum adoleuit, vnum futurum se esse dicitur exprimens, & infans de furt.

2 Ego verò existimo dicendum primo, si decreuisti restituere, & postea boni propolus penitens peristis in retentione, manifestum est te peccatum diuersum committere, quia iam cessauit illa retentio esse voluntaria. Secundo, si impotens factus es restituere, & postea potens non restituis, committis peccatum distinctum, quia per impotentiam, restitutionis discontinuata fuit prior voluntas, cum iam retentio non fuerit peccaminosa, ut antea, & in his ferè omnes conueniunt. Tertio, si postquam rem accepisti animo retinendi, ad alia te diuertas, neque cogitas de retentione, & iterum recordatus retentionis

retentionis, adhuc non restituitur, credo re de novo peccare, & tanquam novum peccatum manifestandum fore in confessione. Probo, quia tunc voluntas retentionis est nova, neque cum priori conuata. Ergo est novum peccatum. Et confirmo: toto illo tempore, quo non aduertis, aequale potes aduertere te alienum retinere, retentio non est tibi actualiter voluntaria: neque est voluntaria in aliquo effectu, qui sit causa illius. Ergo cum de novo fiat voluntaria, de novo fit peccatum, ac prout necessarium confitendum. Dices, si post furtum dormiam, & post somnum aduertam retinere, somnus interruptit retentionem: nam durante somno retentio fuit inualuntaria. Concedo totum: neque obinde fit semper somnus interruptere voluntatem: nam aliquando somnus, ut medium exequendi illam: at in retentione nunquam, ut medium exequendi illam, quia non indiget positio infusa, ut sit, cæque de causa, quælibet inaduertentia voluntatem interruptit, & ita tenet Valquez 1.2. disp. 75. num. 14. & 15. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 2.2. sect. 5. n. 32. optimè Fernand. Rebell. de oblig. iustit. 1. part. lib. 2. de restitut. quest. 17. sect. 2. præcipue concisus, 2. num. 7. & 8.

3 Rationes contrariæ leues sunt. Ad primam dico, perseverantiam in concubinato manifestandam esse, quia non perseveratur in vna copula, sed in pluribus, quælibet enim copula ab alia est distincta, neque vna cum altera continuatur.

Ad secundam concedo, perseverantiam in peccato augere peccatum, sed quando augmentum non constituit peccatum diuersum, non est necessarium in confessione manifestandum.

Ad tertiam concedo, gaudere per delectationem motualem de furo commisso, esse novum peccatum: at gaudere per voluntatem efficacem non esse peccatum distinctum à voluntate retinendi, nisi adit aliqua interruptio.

Ad quartam concedo contritentem sæpius rem furtivam in sua, inquam, potestate existentem, non esse peccatum distinctum, sed idem continuatum, quando ex contritione non rediit res deterior: imò etiam probabile est non esse peccatum distinctum, sed idem, quando à furo, qui tibi rem surripuit, recuperasti, quia semper est eisdem rei retentio, seu non restitutio, videturque decium in lei qui, & in fine, de furtis, ff. de furtis, & tradit expresse Azor tom. 1. instit. moral. lib. 4. cap. 4. quest. 5. sine Ioan. Sanchez disp. 6. sect. 6. n. 1. Salas 1.2. tract. 13. disp. 5. sect. 8. n. 90.

4 Secundò infertur, quid dicendum, si eodem tempore plures maledictiones in alium iactes, plura iuramenta facta ad aliquam rem confirmandam proferas, pluribus plagis inimicum afficias, plures feminam eodem tempore deofuleris, an, inquam, tunc plura peccata numero distincta officia necessariò confitenda? Ratio dubij est: quia quodlibet ex his iuramentis, plagis, & maledictionibus, & oculis, etiam aliud non sequeretur, esset peccatum consummatum interius, & exterius. Ergo quodlibet ex his est distinctum ab alio, neque cum alio continuatur. Et confirmo: si hæc maledictiones, & iuramenta prolata essent diuersis temporibus, quælibet ex illis maledictionibus, & iuramentis constitueret peccatum consummatum distinctum. Ergo quòd facta fuerint successiue vnum post aliud, non impedit hæc multiplicitem, sicut in pollutione, & fornicatione, non impedit eorum multiplicitem, est successiue fiat.

5 Verum communis sententia est, hæc non reputari peccata distincta, sed idem peccatum numero: sic Azor 1. part. instit. moral. lib. 9. cap. 28. quest. 1. 5. Ratio est, quia omnia illa iuramenta confirmant eodem tempore vnum fallitatem, maledictiones idem malum inimico impetrant, percussiones vnum vulnus constituunt: quod non leuiter confirmari potest ex negatione D. Petri; res enim dictus est negasse Christum: neque absque remeritate, aut errore, vt dicit nosse doctissimus, & omnibus sæculis merito laudandus Ioannes Maldonatus Math. 26. num. 1. dici potest sæpius, quam ter negasse; at tamen singulis vicibus plura iuramenta, & attestaciones protulit, vt optimè ipse Maldonatus, expendit num. 70. 71. & 74. Primò enim interrogatus, quasi dubitauerit ab ancilla, an esset ex discipulis Christi, respondit: non sum; vt dicit Ioan. at cum ancilla instaret, & diceret affirmatè, Et tu cum Iesu Galilæa eras, Respondit ipse: neque noui illum, neque scio, quid dicas, vt Math. Marc. & Lucas scribunt. Secundò verò interrogatus adhibuit iuramentum, Tertio examinatus superaddidit execrationem illam quam sæpe ingeminauit, quod confas ex illis verbis, cepit deseriari; quasi sæpe, & multis modis execratus fuerit, ideoque dixit Marcus execrationem usum fuisse. Secundò probatur ex cap. cum pro causa de sententia excommunicationis. Vbi ob verberationem clerici factam in dormitorio, & continuatam per claustrum, vnicui excommunicatione contrahitur ratione verberationis: est plures quam semel percussus sit, quia omnes illæ percussiones reputantur vna, Et licet in rextu videatur duplici excommunicatione illum ligatum esse: hoc non est ratione solius percussoris, sed ratione violationis Ecclesiæ: vide glossam. Confirmat hæc sententiam Ioan. Andreas reg. velidum. col. penult. de reg. iuris lib. 6. affirmans Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars 1.

eum, qui ter pugione clericum percussit, continuatis vulneribus, vnam tantum excommunicationem contrahere, quia reputatur vna percussio: facit cap. Lotharini, ad iuncta glossa verbo appellauit, 3. quest. 2. vbi dicitur eum, qui vno, & continuo impetu appellauit bis, vel ter à sententia, semel appellasse dicitur, & l. cum quæstio, C. de legatis §. sed & alia, dicitur, qui eandem rem cuiuspiam in testamento, bis, aut ter legauit, proinde est: ac si semel legauerit: & ita hæc sententiam docet expressè Nauarr. in summ. cap. 6. n. 17. & in cap. consideret in princip. de penit. disp. 5. num. 48. vers. ex quibus Heniquez 2. de penitent. cap. 5. §. 6. & cap. 8. §. 3. Bonacin. disp. 2. de peccat. 3. 4. punct. 2. num. 11. Simanchas de Catholice. institut. cap. 8. sine Couarr. 2. variat. cap. 10. num. 8. Salas alios referens 1.2. tract. 13. disp. 5. sect. 8. n. 86. & 90. & tom. 1. tract. 7. disp. 6. §. 6. n. 39. §. dico seprimò Azor 1. tom. lib. 4. cap. 4. quest. 5. Ioan. Sanchez in select. disp. 6. n. 1. 2. 3. & 6. indicat Valquez tom. de penitent. quest. 91. art. 1. dub. 4. num. 8. quatenus dicit vnum peccatum committere, qui alium lancea ter vulnerauit, vno, inquam, actu, id est. vno iracundiæ impetu & tom. 1. in 1. 2. disp. 75. cap. 2. sine, dixit vnum esse peccatum pluries feminam deofulari lasciuè, vel tangere in eodem tempore, quia in vno opere exteriori continuatur, videlicet in perseverantia conuersionis cum femina permanente periculo.

6 Sed quid si Petrom diuersis verbis contumeliosis afficias eodem tempore, si nomines illum latronem, adulterum, homicidam: et: ne diuersum peccatum, quælibet ex his contumeliis? Communis est sententia esse plura peccata, & necessariò in confessione manifestanda, quia est diuersa species iniuriæ, sicut si vocares latronem, & simul peccateres, sic Azor tom. 1. lib. 4. cap. 4. quest. 5. consentit Salas tract. 13. disp. 5. sect. 8. num. 90. Ioan. Sanch. in select. disp. 6. num. 1. Suarez tract. 3. disp. 6. de charitate opposit. sect. 2. num. 3. Nauarr. cap. 6. summ. n. 18. vers. inferat secundo.

Nihilominus Bonacina disp. de peccat. quest. 4. punct. 2. n. 12. censet non esse plura peccata, neque in confessione debere explicari: quia esto essent iniuriæ diuersæ rationis, tamen in ratione iniuriæ, & contumeliæ conueniunt: sicut si à Petro furatus esses equum, vestem, & arma, non teneris explicare ea in confessione, sed satisficeres sufficienter declarando quantitatem, quia in ratione furti, omnia illa eiusdem rationis sunt, sic videntur esse in ratione contumeliæ: aliàs semper morales in confessione explicare, quibus omnibus proximum dehonestasti, quod certe non est apud confessarios satis receptum; & hæc sententia probabiliter iustitieri potest.

7 Tertio infertur, quid dicendum sit, si existens in peccato mortali, pluribus eodem tempore sacramenta, ministres, vel iratus plures vulneres, etiam eodem ictu, vel prohibitus ludere, iudas cum pluribus continuatè per noctem?

Fortè placebit alicui hæc omnia vnum esse peccatum, neque obligationem habere sic operantem distinguendi in confessione, quor fuerint personæ, quibus malè sacramenta ministrantur, quælibet vulneratur, quibus cum lusit; sed satisficere, si dicatur malè semel administrasse sacramenta, vulnerasse hominem grauitè, iussisse, cum prohibitus fuerit: & de hoc vltimo casu id tenet Azor 1. tom. summ. lib. 4. cap. 4. sine. Ioan. Sanch. disp. 6. sect. 2. n. 1. Nauarr. in cap. consideret, in princ. de penit. disp. 5. n. 48. vers. ex quibus, & docuit Bart. in iustificando ff. de furtis.

8 Verum tam in hoc, quàm in aliis casibus tenendum est, esse plura peccata necessariò in confessione manifestanda, tenet Valq. 1.2. disp. 98. cap. 3. n. 9. Probo, quia ad multiplicitem personarum multiplicentur actiones, neque vna cum aia vnum efficiunt, quis enim dicit administrationem sacramenti Petro factam, vnum componere posse cum administratione facta Ioanni, & vulnus Ioanni inflictum pertinere aliquo modo ad vulnus Petri? Et idem est de ludo; quælibet enim ex his actionibus omnino independens est ab alia in esse peccati, & totam in suo genere malitiam completam habet, sicuti habet fornicatio cum diuersis personis, & probari potest ex doctrina Battoli in iustificando, §. insans ff. de furtis, n. 5. cum qui vendit certi vini mensuram decem nummis, stante lege, quod solis octo vendatur, toties delinquere, quoties vendit etiam eodem die.

9 Quarto infertur, an coniugatus habens rem cum alia vxore, debeat vtrumque coniugium explicare, vel satisficere dicendo in confessione adulterium commississe? Probabile reputat Saa in editione Complutensi verbo confessio, n. 30. non esse necessariò manifestandum: & posset probari; quia esse vtrumque coniugatum, aut esse vnum, non variat speciem adulterij, neque numerum illius, sed solum auget eius grauitatem, Ergo non est necessariò manifestandum in confessione. Tenenda tamen est contraria sententia, tanquam certissima, debere, inquam, te manifestare, vtrumque coniugium, quia esto actus sit vnus numero in esse physico, & morali fornicationis: at in ratione adulterij, seu iniustitiæ duplex est, & duplicem malitiam continet, eo quod duplex iniuria duabus personis inferatur, ita Valquez 1.2. disp. 98. cap. 3. n. 9. Salas plures referens tract. 3. disp. 3. sect. 2. num. 19. Nauarr. summ. cap. 6. n. 5. vers. quarto infertur, sine.

10 Quintò infero, quid dicendum de religioso habente ordinem sacrum, & violente castitatem?

Respond. non esse obligatum manifestare utrumque, sed sufficere, si dicat se esse religiosum, vel ordinem sacrum habere; quia ordo sacer non obligat ad castitatem servandam, nisi ratione voti in eo inclusi, quæ est obligatio eadem cum obligatione voti in professione facti. Ergo declarata qualibet illarum, sufficienter declarat tota malicia peccati, ita Medina 1. tom. sum. cap. 14. §. 18. vers. 3. Manuel Rodrig. 1. tom. cap. 53. conclus. 4. num. 5. & cap. 195. conclus. 2. num. 2. Azor tom. 1. lib. 4. cap. 2. quest. 6. sine. Salas 1. 2. quest. 72. tract. 13. disp. 3. section. 2. n. 21. ubi alios refert.

11 Sed quid si habeat votum simplex castitatis & insuper solemne ratione ordinis sacri, satisfaciens, si dicat se peccasse adversus votum castitatis, tacens esse solemne?

Respond. satisfaciens: tum quia votum simplex à solemni non differt essentialiter, sed solum accidentaliter, ut latius in materia de religione: tum & præcipue, quia est votum solemne reddat hominem ad matrimonium, & ad alios fines: at ad servandam castitatem eodem modo, & sub eodem fine obligat, scilicet ne irruerent Deo fiat, si non seruetur, quod ei promissum est: quapropter in *charlus, qui clericus, vel novitius*, ait Celestinus votum solemne non magis obligare apud Deum, quam simplex. Idemque tradit in *1. 2. tit. 8. part. 1.* & ibi Greg. Lopez alios refert: & ita tenet, & latius probat Salas *sup. n. 21.* Vnum tamen est omnino certum, in quo ferè omnes conveniunt. Sacerdotem violantem castitatem satisfaciens, si dicat se ordine sacro esse insignitum, quia idem votum repetitur in omnibus ordinibus, adversus quos peccat.

12 Sextò infero, religiosum transgredientem præceptum superioris intendens sub mortali obligare, duplicem culpam committere, necessariò in confessione manifestandam; alteram adversus illam virtutem, in qua res est constituta; alteram adversus obedientiam votum. Quod ut rectè intelligatur supponendum est superiorem præcipientem constitutorem rem præceptam in ea virtute, ex cuius amore movetur: præceptum imponere, seu quam intendit, ut subditi executionem rei præceptæ consequantur. Hæc autem virtus aliquando est eadem cum ea, quam ipsa res præceptæ iure ipso naturali respiciunt, ut contingit, cum furtum, & homicidium prohibetur, ne fiat alicui iniuria, & tunc non constituit præceptum superioris distinctum peccatum: aliquando est distincta, ut cum furtum rei factæ prohibetur ob speciale loci sacri reverentiam, & tunc iam diximus peccatum constituit speciale contra virtutem religionis, aliquando verò res mandatur, quæ iure naturali mandata non erat: ut ieiunare, audire Missam; aliquando prohibentur quæ iure ipso prohibita non erant; videlicet ne religiosi domo egrediantur, ne inter se loquantur, néve vnus in alterius cubiculum ingrediarur; in quibus præceptis attendendus est finis immediatus legislatoris, & dicendum rem præceptam in ea virtute esse, in qua fuerit finis immediatus, siquidem ad illam consequendum, vel medium assumitur. Hoc supposito probò manifestè religiosum transgredientem superioris præceptum peccare dupliciter. Primò adversus illam virtutem, in qua est præceptum. Secundò adversus votum: nam cum superior habeat hanc vim constituendi rem præceptam in aliqua virtute, ac si iure naturali ab ipsa virtute esset mandata, violans tale præceptum, violat ipsam virtutem: ex alia etiam parte religiosus habet votum obediendi superiori in his, quæ sibi sub obedientia fuerint imperata. Ergo peccat adversus huiusmodi votum, cum obedire renuit. Quocirca Franciscanus, qui feria 6. Quadragesimæ non ieiunat, & superiorum per regulam id sibi præcipientium, Secundò ratione voti obedientiæ, quod ad observantiam regulæ obligantis sub mortali se adstrinxit: & ita tenet Vasquez 1. 2. disputat. 98. cap. 3. num. 7. & 9. Azor tom. 1. lib. 4. cap. 2. quest. 6. Salas alios referens tract. 13. disputat. 3. sect. 2. num. 6. & 17. Non tamen ex hac doctrina inferitur religiosum omittentem horas canonicas ab Ecclesia præceptas, & Missam die Dominica, & alia, quæ communiter alijs à religiosis sunt imperata, peccare adversus votum obedientiæ, quia ratione illius solum obedire tenetur in his, quæ sibi, ut religioso fuerint imperata, ut bene notavit Thomas Sanchez lib. 6. in *Decal. cap. 1. n. 9.*

13 Septimò infero scholasticam omittentem præceptum sibi impostum in virtute præstiti iuramenti, si res aliqui sibi erat præcepta, peccat dupliciter, & contra iuramentum, & contra virtutem, in qua erat res præcepta, sic Azor, & Salas *supra*. Dixi, si res aliqui sibi erat præcepta: nam si præcipitur sub virtute præstiti iuramenti res non sibi aliqui præcepta, ex illa solum contra iuramentum delinquere, eo quòd videtur superior nullam illi obligationem imponere, etiam possit. Quando tamen aliquis verè superior non est, quia non habet vim obligandi aliunde, nisi ex voto: tunc certum est violentem rem sibi imperatam à superiore aliqui non præceptam, solum peccare contra votum, ut contingit in seculari voto obediendi suo confessorio in omnibus, quæ iudicaverit suæ

spirituali saluti maximè continere, ita Salas disp. 3. sect. 2. n. 16. Vasquez disp. 98. cap. 3. num. 7.

14 Inferitur octavò, te non teneri declarare in confessione omnia illa, quæ causa fuerint peccati omissionis, v.g. Missæ audientiæ, si nullam aliam malitiam in se habeant, præter eam, quam contrahat ex omissione, quia declarata omissione, declarata integram illorum malitiam: quapropter non tenentur dicere ob voluntatem studendi, ludendi, &c. Missam reliquisse, sufficit, si dicas te Missam omisisse, cum audire deberes. At si ob fornicationem, vel furtum reliquisti sacrum, tenentur id declarare, ut constat, sic Sayrus lib. 2. in *clavi regis*, cap. 6. n. 10. Valent. tom. 2. disp. 6. q. 1. p. 4. dub. 2. Bonacina disp. 2. de peccat. q. 4. p. 4. sine n. 27. Azor tom. 1. lib. 4. cap. 3. q. 7.

An verò ludus, vel studium, qui causa fuit omissionis, dici debeat commissiois peccatum, vel omissionis: res est parvi momenti: existimo peccatum esse commissiois, licet sit contra præceptum affirmativum, quia non est contra illud directè, sed indirectè, quodlibet enim præceptum affirmativum habet adiunctum negativum, prohibens omnia illa, quatenus impediunt præcepti affirmativi executionem.

15 Infero nonò, quid dicendum de illo, qui in plures Sanctos blasphemat, vel alicui familiæ maledicit, committit tunc peccata, quot sunt sancti, vel tot peccata, quot sunt personæ in familia? Videtur id affirmandum, quia si omnes illos Sanctos specialiter malediceret, & omnes illius familiæ de factò occideret, etiam vnò impetu faceret, tot iniurias, & homicidia committeret, quot essent personæ maledictæ, & occisæ. Ergo etiam in voluntate maledicendi, & occidendi, tot debent esse peccata, quot sunt personæ. Item si aliqua persona ex illa familia esset Clericus, haberet maledictum sacrilegium ille actus. Ergo quælibet persona secundum se tribuit suam malitiam: sic affirmat Azor tom. 1. *instit. mor. lib. 2. cap. 4. q. 3.* & Salas 1. 2. q. 73. tract. 13. disp. 5. sect. 6. n. 65. sine. Verum Navar. cap. 6. n. 18. in *nova edit. Lugdunensi, vers. Inferitur quartò*, contrarium defendit, eo quòd in iure tota via familia, vna persona reputatur, 1. 1. ff. si familia furum fecisse dicatur, idemque tradit Bonacina disp. 2. de per. q. 4. p. 2. n. 1.

Dicendum tamen est, voluntatem occidendi totam vnam familiam sumptam per modum vnus, vnicum esse formaliter peccatum: at virtute multiplex esse, iuxta multipliciter personarum, quæ appetunt occidi. Quòd sit vnum peccatum formale, probat ratio Navarri, & quia vnus est indivisibilis actus: alius qui vellet homines infinitos occidere, malitias infinitas formaliter haberet? Quòd verò sit in virtute multiplex, inde probatur, quia habet in voluntate formaliter plures occisiones, atque adeò est voluntas plura peccata committendi. Ergo saltem in virtute illa voluntas plura peccata continet. Adde qui intendit familiam occidere, non satisfaciens confessioni, si dicat habuisse voluntatem homicidij, quia non est voluntas vnus homicidij, sed plurium, sicuti non satisfaciens confessioni, qui diceret habuisse voluntatem fornicandi, si habuit voluntatem fornicandi cum omnibus, qui in vna domo residebant. Ergo signum est illam voluntatem in re esse multiplicem. Quocirca Bonacina, qui tenet vnum esse peccatum, vnicamque malitiam habere, nihilominus affirmat in confessione exprimentum esse obiectum huius peccati, quod nescio an sit satis consequenter dictum, cum solum numerum, & speciem teneatur quis confiteri, cui obligationi satisfactæ videtur, si dicat habuisse semel voluntatem homicidij, si in illa voluntate non est nisi vna numero malitia. Atque si obiectum peccati declarare debet, solum quia pertinet ad constitutionem huius numero peccati, etiam tenetur declarare, si voluit occidere Ioannem potius, quam Franciscum. Item si furtum fuit pecuniæ, vel suppellectilis, si intemperantia fuit in cibo, aut potu, cum omnia hæc ad constituendum peccatum concurrant. Item tenetur declarare intentionem, & durationem huius peccati, quia ipsam peccatum constituent. Neque est simile de voluntate furandi omnes libros alicuius bibliothecæ, vel destruendi aliquam domum, hic enim actus formaliter, & in virtute vnus est, quia solum vnicum furtum, vnicamque destructionem causet; at voluntas occidendi familiam, continet. & causat plures occisiones, quarum quælibet est peccatum distinctum.

16 Inferitur decimò quid dicendum de illo, qui eodem die festo proponit sepius non audire Missam, & de factò non audit, an peccet vno, vel pluribus peccatis, quot sunt voluntates omittendi.

Negare tenentur omnes illi qui dicunt peccata, quæ opere externo consummantur, tunc tantum multiplicari, quando voluntas peccandi, quæ fuit interitua per contrarium actum, multiplicatur: nam si per contrarium actum non fuit interitua, censetur semper moraliter manere, & consequenter licet physice repetatur, non constituit diversum peccatum necessariò in confessione manifestandum: tenet expresse Caetano *t. m. 1. opuscul. 31.* & 17. *respons. in 15. dub. 2.* Navar. cap. 6. n. 16. & 17. Gratius lib. 1. cap. 10. num. 14. & sequ. & alij, quos sequuntur Salas tract. 13. disp. 5. sect. 8. num. 85. adhibita hac limitatione, nisi inter ipsos actus voluntatis multum temporis intercedat: quæ

que limitatio in presenti casu non potest habere locum. Ratio huius est, quia voluntas non tractata semper censetur moraliter manere. Ergo cum alia sumis superadditur, eadem est moraliter cum illa. Deinde cum una voluntas ab alia non multum distat, moraliter loquendo, continuari censetur, precipue cum utraque ad idem obiectum tendant, & eundem effectum causent. Præterea, qui vult occidere iuicicum, & ex hac voluntate parat arma, & ex alia iter arripit ad occisionem illæ voluntates neque inter se vniuntur, vt constat, neque vniuntur medijs, sed ad summum vniuntur in effectu; hanc autem vniorem in effectu etiam habent illæ voluntates omittendi Missam. Ergo sunt vnum peccatum, & non plura.

17 Dicendum existimo, si ex voluntate alicuius operis impossibilem cum præcepto Missæ, Missam omittitis, vnum peccatum censeri committere, quantumcumque renoues voluntates, quia omnes illæ in illo opere raicantur & sunt medio illo causæ impediendes præcepti adimplerionem: neque in hoc est maior difficultas, quam in voluntate occidendi Petrum ex cuius voluntate plura, media apponit. At si propositum habeas omittendi Missam, neque ex illo proposito apponatur medium aliquod impossibile, sed ibi sitas, & post factum renoues idem propositum, & postea adueniente tempore vigeat præcepti eandem renoues voluntatem, censetur multiplex peccatum commississe; quia omnes illæ tres voluntates non habent in quo fiat vnum; non enim sunt vnum inter se, cum non inter se vniantur, neque in aliquo effectu producto, cum nihil producant, neque in omissione Missæ, quia ommissio audiendi Missam non incipit nisi ab eo tempore, in quo Missa audiri non potest. Ergo necessario illæ voluntates debent reputari multiplex peccatum. Confirmo, Si voluntatem haberes crastina die Petrum occidendi, neque ex hac voluntate medium aliquod apponeres, sed eandem voluntates sapienter repeteres, quousque crastinus dies accederet, in quo & appositio medijs, & occisio simul iunguntur omnes illæ voluntates antecedentes, & repetitur iuxta notiam sententiam peccata essent, quia non habent in quo vniuntur; non inter se, neque in aliquo effectu, cum nullus sit, quando ipse sunt, sed similiter voluntates repetite toto mane non audiendi Missam hora 12. non habent in quo vniantur & vnum sint. Ergo etiam debent censeri distincta: & ita tenet Valquez 22. disp. 75, cap. 3. sine num. 16.

18 Ad rationem dubitandi respondeo voluntatem non retractatam manere moraliter habitualiter, sed non actualiter, & in virtute, ideoque constituit voluntas de nouo adueniens dicitur numero actuali: peccatum neque in hoc attendi debet distantia, vel propinquitas temporis inter vnam, & aliam voluntatem; sed an illæ voluntates causæ sint alicuius effectus communis, vt contingit in casu de inimico occidendo: tunc enim media, quæ apponitur inter se vniuntur ad consequentiam finis inuenti, sicut vniuntur lapides & ligna collecta ad ædificationem domus ob quam vniorem moralem & accidentalem collectio lapidum, & lignorum, etiam physice multiplex sit, moraliter tamen vna censetur, quia ad vnum finem ordinatur, & ab eadem voluntate ædificandi prouenit.

PUNCTUM IV.

Vnde grauias, & malitia peccati defumenda sit.

- 1 Peccata esse in grauitate inæqualia.
- 2 Ex varijs capitibus desumitur grauitas peccati.
- 3 Peccatum inferioris speciei superare potest aliud peccatum grauius ex obiecto.

1 Reuertit me ab hac difficultate expeditam, omissis varijs peccandi modis. De fide enim certum est non omnia peccata æqualia esse in grauitate, sed vnum peccatum alio grauis esse constat ex Genes. 13. vbi Sodomitæ pessimi iudicantur, peccatores coram domino nimis, & Genes. 37. Ioseph. accusant fratres de crimine pessimo: & clarus Christus Dominus Iohannis 19. dixit Pilato, qui me tradidit tibi, manus peccatum habet. Ergo peccata æqualia esse non possunt. Ratio est manifestata, quia licet omnia peccata in eo conueniant, vt sint contra rationem: at ipsammet rationem naturalem grauius offendit vnum peccatum, quam aliud grauius enim offendit bestialitas, quam simplex fornicatio; & duplex fornicatio diu delictata, quam casu contingens. Deinde quia omnes essent æque puniendi, quod est contra illud Deuteronom. 25. pro mensura delicti, erit & plagarum modus; & Math. 10. & 11. terra Sodomorum remissus erit in die iudicii & Luc. 10. qui accipiens damnationem maiorem. Neque obstat rectitudinem non suscipere magis, & minus vt dicamus peccata, quæ videntur priuare rectitudinem, non suscipere magis, & minus quia non priuare rectitudinem priuatiue, sed pœniue, & in formis positiui, dicitur locus inæqualitatis licet enim frigus priuare subiectum calore quia tamen priuare per formam contrariam, potest sus-

cipere magis & minus. Item licet rectitudo alicuius lineæ in indiuisibili consistat ab hac rectitudine magis, & minus linea recedere potest: de quo latè Valquez 1. disp. 99, & Salas tract. 13. disp. 5. sect. 1. Azor. tom. 1. lib. 4. cap. 9.

2 Præcipua peccati grauitas, & malitia sumitur ex obiecto directo, quia inde sumit speciem: tradit D. Thom. 4. 2. q. 73. art. 3. Secundò ex circumstantiis, Tertio ex continuatione, & duratione, Quarto ex intentione. Explico in homicidio facto in loco sacro, cuius prima grauitas sumitur ex iniustitia facta, Secunda ex circumstantia sacrilegij, Tertia ex continuatione voluntatis, Quarta ex eius intentione.

3 Contingit autem sæpe grauiorem malitiam peccati esse ex circumstantia, quam ex obiecto, vt si quis cognosceret formam religiosam, vel nuptam grauius ex circumstantia quam ex obiecto peccaret.

Difficultas autem est, an peccatum ex obiecto minus graue, possit ratione intentionis, vel durationis, vel extensionis obiecti fieri grauius, alio grauius ex obiecto; quia nunquam videtur species inferior superiorem vincere posse. At tenendum est tanquam omnino certum peccatum inferioris speciei superare possit aliud peccatum grauius ex obiecto, quidem si cum peccatis venialibus superioris speciei fiat comparatio, res est indubitata; quis enim negabit furtum pollutionem, & adulterium superare iuramentum otiosum, vel falsum non plenè deliberatum. Ex quo non leue argumentum sumitur ad probandum aliquod peccatum mortale inferioris speciei superare posse aliud de superiori speciei. Exemplis res manifestatur. Detractio & contumelia ex obiecto, & speciei leuiora peccata sunt homicidio: at si quis vnam nobilem & illustrem familiam de prodicione, vel hæresi diffamaret, sine dubio grauius peccaret, quam si vnum ex infima plebe occideret. Ergo. Item si quis diapidaret ararium publicum reipublicæ maxime necessarium, grauius peccaret, quam omittendo Missam vel occidendo plebeum. Ratio est, quia cum quodlibet peccatum habeat grauitatem limitatam; & finitam absolute potest aliud peccatum leuiores ipse cetera ita multiplicari, & intendi, vt eius grauitatem adæquet, sicut contingit in argento, quod licet secundum materiam suam inferius sit auro: at in æstimatione, & valore ob eius quantitatem excedere, & superare aurum potest. Neque est inconueniens quod indiuiduum alicuius speciei inferioris, superet indiuiduum alterius speciei: calum enim ratione incorruptibilitatis, & aliam quatuoratum quæ sibi sunt propria superat in perfectione plura viuentia tubulnaria: & ita tenet, & latè probat Sayus lib. 5. cap. 4. num. 9. Azor. tom. 1. lib. 4. q. 4. fin. Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 66. sect. 2. Salas q. 73. tract. 13. disp. 5. sect. 2. à n. 14. Herret. in 2. d. sp. 32. q. 3. & videtur clarè esse sententia Augustini relati in equano 64. q. 1. vbi inter ignoranter hæreticum & scilicet auarum, & inter hæreticum bene moraliter viuentem, & Catholicum sceleribus plenum, non audeat ferre sententiam quis grauius delinquit. Supponit ergo Augustinus peccatum minus graue ex sue genere ita, agrauari posse ex multiplicatione, vt vincere possit peccatum grauius ex suo obiecto.

PUNCTUM V.

Quos effectus peccatum actuale habeat

- 1 Diminuit inclinationem naturam ad virtutem.
- 2 Priuare gratia, & virtutibus infusis.
- 3 Destinat peccatorem ad penam æternam.
- 4 Arguitur effectum peccati venialis esse penam æternam.
- 5 Defenditur non esse proprium effectum peccati venialis.
- 6 Quomodo vnum peccatum sit effectus, seu pena alterius peccati.
- 7 Nota, & infamia peccatoris effectus est peccati.

1 Dicitur hic agit D. Thomas 1. 2. a quest. 85. vsque ad 88. & latè Valent. Salas, & Valquez ibi, exponam præcipuos ea breuitate, qua in omnibus studeo.

1 Primus effectus peccati est diminuerie inclinationem naturam ad virtutem: sic D. Thom. quest. 85. art. 2. Caictan. Conrad. Zumei. ibi Valqu. disp. 132. Salas disp. 13. sect. 2. Azor. tom. 1. lib. 4. c. 2. q. 2. Quod vt rectè intelligatur, aduertendum est, inclinationem naturalem ad virtutem ab ipsamet potentia voluntatis non distingui; quare cum in seipsa substantialiter voluntas non immutetur, efficitur nullo peccato intrinsecè eius inclinationem dimitti posse: verum quia voluntas non ita inclinatur ad virtutem, quin libere possit vitium amplecti sit multiplicato vitio multiplicati habitum & qualitatem ad vitium inclinatem: ac proinde inclinatem voluntatem, vt virtutem relinquat, & vitium amplectatur: & hac ratione dicitur dimitti per peccatum inclinationem ad virtutem extrinsecè quidem & accidentaliter, quia quo magis voluntas in vitium inclinatur, eo magis à sequenda virtute impeditur. Nunquam tamen ita impeditur quin voluntas libera maneat, & potens sit virtutem sequi, & naturam suam inclinationem opere G 4 complet

DE
ASTR
PALAT
TOM.
IV